

Information om Functional Communication Classification System (FCCS)

Formålet med FCCS er at klassificere, hvordan børn kommunikerer i hverdagen fra fyldte 4. år indtil fyldte 6. år. Den kan anvendes til:

- formidling af præcise informationer mellem forældre og fagpersoner
- identifikation af type og omfang af kommunikationsressourcer, træning, støtte og supporttydelser.
- planlægning af effektivt og målrettet uddannelsesforløb for lærere/pædagoger, omsorgspersoner og andre fagpersoner
- forskningsformål, f.eks. resultater af behandlingsforløb, behandlingsplaner og handleplaner for læring.

I FCCS fokuseres der på, hvad barnet **faktisk gør** snarere end på, hvad barnet under optimale omstændigheder ville være i stand til.

En lang række forhold har indvirkning på, hvordan børn kommunikerer, herunder muskelkontrol og -styrke, hørelse, syn og andre sanser, sprogforståelse og udtryksevne, kognitive forudsætninger, sociale færdigheder og motivation. Et barn, som ikke er motiveret, kan f.eks. have brug for guidning og anvisninger for at deltage. Et andet barn kan måske kun deltage hvis han/hun er sammen med én, der forstår tegnsprog. Disse børn kan have gode færdigheder på nogle områder, men bruger dem ikke rutinemæssigt.

På tilsvarende vis kan nogle børn gøre sig forståelige i deres kommunikation når de anvender alternative og supplerende kommunikation (ASK). ASK indbefatter billeder, teknologiske kommunikationshjælpemidler og/eller tegnsystemer. Mellem 4 og 6 år forventes det ikke at barnet selvstændigt kan beherske sit kommunikationssystem; f.eks. stille det op, programmere det, eller forklare andre, hvordan det skal bruges. Nogle børn er på dette tidspunkt netop begyndt at lære deres kommunikationssystem at kende. De kan måske bruge det sammen med velkendte mennesker, men har brug for mere erfaring før de kan anvende det med andre mennesker. Klassificeringen bør afspejle hvad barnet sædvanligvis gør, også selv om barnet kan præstere på et højere niveau med bestemte mennesker i bestemte situationer. Se arket med hjælpespørgsmål til niveaubestemmelse. (notér på forsiden, hvilken form for ASK, der benyttes)

Kommunikation kræver mindst to personer. Det er meget vigtigt at barnet får den støtte, det har behov for, fra samtalepartneren. Samtalepartneren kan være en forælder, lærer, ven, jævnaldrende, pædagog eller andet. Nogle børn har brug for støtte fra mennesker, der kender dem og deres rutiner eller har uddannelsesmæssige forudsætninger. Niveauerne afspejler disse former for støtte, fra ingen støtte på niveau 1 til fuld støtte på niveau 5.

FCCS klassificerer hverken læse- eller skrivefærdigheder, men fokuserer på kommunikation mellem barnet og omgivende personer i daglige aktiviteter.

Der er fem niveauer. Børn med cerebral parese, der er klassificeret på niveau 1, har ingen eller kun få vanskeligheder i forhold til normalt udviklede børn.

Skalaen er en ordinalskala; dvs.. at man ikke betragter forskellene mellem de forskellige niveauer som værende lige store, og forventer ikke, at børn vil være jævnt fordelt over skalaens niveauer.

FCCS

System til klassifikation af funktionel kommunikation (Functional Communication Classification System)

© The Centre for Cerebral Palsy and Cerebral Palsy League of Queensland, 2006

E Barty and K Caynes (2009) Development of a Functional Communication Classification Scale. International Cerebral Palsy Conference, Sydney, AUSTRALIA, 2009

©Dansk version ved Institut for Kommunikation og Handicap samt Børneafdelingen, Aarhus Universitetshospital, 2011

FCCS er et system til klassifikation af børns kommunikation i dagligdagsaktiviteter.

Læs det med tanke på barnets **sædvanlige** kommunikation, frem for den bedst mulige kommunikation, barnet kan præstere.

Kommunikation kræver mindst to personer. Mennesker, der kender barnet, vil kunne give information om hvordan barnet sædvanligvis kommunikerer, og hvem barnet kommunikerer med.

Vælg klassifikationsniveauet som **bedst** beskriver barnets kommunikation i dagligdagsaktiviteter.

FCCS er udviklet til børn fra fyldte 4. år indtil fyldte 6. år.

Hvis barnet anvender alternative og supplerende kommunikation (ASK), noteres hvilke typer han/hun anvender:

☐ Teknologiske hjælpemidler	☐ Tegnsprog
☐ Kommunikationsbøger/ billeder	☐ Tegn til Tale/gestik og mimik
☐ Taktile tegn	☐ Kropssprog
☐ Kontaktbøger/dagbøger	☐ Personlig kommunikationsordbog

Andet: _____

System til klassifikation af funktionel kommunikation (FCCS)

I. **Kommunikerer effektivt i de fleste situationer**

Kan **selvstændigt** kommunikere mange forskellige slags budskaber/emner til velkendte og ukendte mennesker i de fleste miljøer.

II. **Kommunikerer effektivt i de fleste situationer, men har brug for nogen hjælp**

- Kan kommunikere forskellige slags budskaber/emner til velkendte mennesker men kan have vanskeligheder i kommunikation med ukendte mennesker/emner og sammenhænge.
- Har behov for støtte i nogle aktiviteter eller situationer, hvor kommunikationen afhænger af konteksten og foregår med ukendte samtalepartnere. Støtten kan være:
  - Hjælpspørgsmål til at indlede samtaler med ukendte modtagere eller i nye situationer
  - Gentagelse (for at gøre sig forståelig)
  - Talens lydstyrke
  - Tale i korte fraser for at få kontrol over åndedræt eller oralmotorik
  - Mere tid
- ASK-brugere, som har brug for hjælp til opstilling og/eller programmering; modtagere kan endvidere have brug for vejledning/tolkning af ASK-strategier. [Angiv på forsiden hvilken slags ASK-system der anvendes]

III. **Kommunikerer effektivt i nogle situationer. Kan kommunikere få budskaber/emner til de fleste velkendte mennesker.**

- Kommunikerer effektivt med velkendte mennesker, i kendte aktiviteter og omgivelser når det handler om egne ønsker og behov, samt det, der foregår nu og her.
- Har brug for hjælp til at kommunikere med ukendte mennesker, om ukendte emner og i ukendte omgivelser.
- Anvender naturlig gestik og bevægelser (f.eks. at pege, at vinke), øjenkontakt og/eller stemme (f.eks. ah, eja) til at få opmærksomhed eller indlede interaktionen.
- Er afhængig af en velkendt samtalepartner, som kan tolke ASK eller forsøg på kommunikation, og som kan forberede, etablere og støtte kommunikationen.

IV. **Der er behov for hjælp i de fleste situationer, især med ukendte mennesker og i ukendte sammenhænge. Kommunikerer daglige/vanemæssige ønsker og behov til velkendte mennesker.**

- Kan tage initiativ og få opmærksomhed, men har brug for en person, som kender de daglige rutiner, nyere/betydningsfulde oplevelser, hvad barnet kan lide/ ikke kan lide, og som kan tolke kommunikationen.
- Reagerer på kendte stemmer, lyde og rutiner ved hjælp af bevægelse, ansigtsmimik og brug af stemme.
- Er i stand til at forudse kendte aktiviteter og rutiner.
- Accepterer, afviser og/eller protesterer, når der tilbydes et valg. Dette kan vises med bevægelser eller brug af lyde.

V. **Kommunikerer med andre på ikke tilsigtet vis, gennem kroppens bevægelser og adfærd.**

- Daglige ønsker og behov tolkes af velkendte personer ud fra observation af barnets følelsesmæssige tilstand, bevægelser og adfærd.
- Har brug for fuld støtte fra en velkendt person, der kan observere, tolke bevægelser og adfærd, foregribe situationer, og løse problemer med udgangspunkt i erfaring, uddannelse og observation.

Forskel mellem niveau I og II: Børn på niveau I taler selvstændigt med en række forskellige personer (herunder familiemedlemmer, venner og andre) om deres ønsker og om de ting, der sker, er sket eller vil ske omkring dem. De kan fortælle historier, fortælle om ting, de forestiller sig, og bruger deres kommunikationsfærdigheder til at løse problemer. De gentager eller insisterer, hvis de ikke bliver forstået.

Børn på niveau II har vanskeligheder med at kommunikere med nogle ukendte personer, og de har behov for støtte for at kunne være sikre på at de bliver forstået korrekt. Også selv om nogle af dem fortæller historier og taler om ting, de forestiller sig, og bruger deres kommunikationsfærdigheder til at løse problemer.

Forskel mellem niveauerne II og III: Børn på Niveau II har ikke behov for at modtageren har særlige erfaringer for at børnenes budskab bliver forstået. ASK brugere på Niveau II kan have behov for hjælp til opstilling af ASK systemer men kan kommunikere om det, der er sket, eller skal ske i den nærmeste fremtid.

Børn på Niveau III kan kommunikere uden støtte om det, der sker "her-og-nu" og om deres egne ønsker og behov. De har brug for støtte fra en velkendt person, hvis de skal kommunikere om noget, der er sket eller skal til at ske.

Modtageren skal have kendskab til eller være uddannet i fortolkning af gestik, fagter og Tegn til Tale eller i opstilling af/hjælp til ASK systemer. Barnet kan have brug for opfordringer eller ledende spørgsmål for at blive forstået. Det kan være nødvendigt for modtageren at kontrollere, om han/hun har forstået det rigtigt, ved at stille ja/nej spørgsmål.

Forskel mellem niveauerne III og IV: Børn på Niveau III kan kommunikere med familie, venner og andre velkendte personer i kendte situationer og aktiviteter om det, der sker i nuet, og om deres ønsker og behov.

Børn på Niveau IV har brug for støtte fra en velkendt person, der forstår, hvornår de påkalder sig opmærksomhed, og hvordan de giver udtryk for deres valg. De har behov for, at modtageren forstår deres rutiner og betydningsfulde begivenheder, som lige har fundet sted, eller foregår i deres liv. For at hjælpe barnet til at blive forstået og kunne foretage valg, skal modtageren have kendskab til eller være uddannet i fortolkning af deres kropssprog, mimik og stemmelyde. Modtageren skal også have kendskab til evt. opstilling og anvendelse af ASK systemer.

Forskel mellem niveauerne IV og V: Børn på Niveau IV kommunikerer med familie, venner og andre velkendte personer i dagligdagssituationer og kendte aktiviteter, om det, der sker i nuet, eller om deres ønsker og behov. Personer, der ikke kender barnet, har behov for hjælp, for at sikre sig at de forstår barnet. Børnene kan foretage valg, som de bliver præsenteret for eller som er en del af daglige rutiner og aktiviteter.

Børn på Niveau V udviser ikke initiativ til kontakt, og deres kommunikation med andre er ikke tilsigtet. Barnets kommunikation lykkes med velkendte personer, der kan observere og fortolke barnets kropssprog, bevægelsesmønstre, ansigtsudtryk og orale lyde, og derved se tilstande som glæde, velbehag, tristhed, ubehag eller smerte. Desuden se barnets parathed til kendte daglige aktiviteter som at spise, drikke, bade og sove. Kommunikationspartnere har brug for forudgående kendskab, erfaring og/eller observationer for at kunne foregribe og løse problemer i forhold til barnets behov.

Niveau 1

- Har man **nemt ved at forstå** barnet?
Barnet kan f.eks. stamme eller have andre talevanskeligheder, men man kan forstå barnet uden ekstra hjælp.
- **Indleder barnet en samtale** med en jævnaldrende, en ven eller voksen uden hjælp eller opfordring dertil?
Den anden person kan enten være velkendt eller ukendt for barnet. Velkendte personer kan være venner eller familie. Ukendte personer kan f.eks. være læger, sygeplejersker og receptionister, som ikke kender barnet eller ikke ser det så ofte.
For eksempel: Barnet indleder uden opfordring en samtale med en pædagog eller et andet barn for at fortælle om sin fødselsdag.
- Formår barnet at formidle sit budskab **uden** ekstra hjælp?
JA, hvis kommunikation lykkes selvom barnet stammer eller udtaler en eller to lyde ukorrekt, hvis blot budskabet forstås.
NEJ, hvis modtageren mister interessen på grund af disse mindre vanskeligheder, f.eks. hvis det tager for lang tid eller modtageren har brug for hjælp til at forstå barnet.
- Er barnet **klar over**, at modtageren forstår budskabet og gentager barnet sig selv og prøver igen, hvis modtageren ikke forstår?
For eksempel: Barnet gentager sig selv, taler højere, giver yderligere information og/eller er vedholdende nok til at kommunikere budskabet.
- Kommunikerer barnet selvstændigt om ting, som ikke er til stede, eller begivenheder, som ikke foregår i nuet?
For eksempel: Barnet fortæller om ting eller begivenheder ud over det som sker umiddelbart i omgivelserne. Dette omfatter emner som yndlings fjernsynsprogrammer, DVD'er, venner/familie/kæledyr samt steder de har opholdt sig for nylig eller snart skal besøge, som børnehaven eller fødselsdagsfester.
- Kommunikerer barnet **varieret**?
For eksempel: Barnet kommenterer, beskriver ting, stiller spørgsmål, giver anvisninger og anvender sproget i rolleleg.

Hvis "nej" til ÆT ELLER FLERE spørgsmål, gå videre til Niveau II →

- Er det nødvendigt for en **ukendt person** at stille spørgsmål, for at forstå hvad barnet mener?
For eksempel: Modtageren kigger på en forælder eller ven for at bekræfte eller præcisere, hvad barnet siger, eller for at spørge ind til emnet.

Hvis "ja" til sidstnævnte spørgsmål, gå videre til Niveau II →

Niveau 2

- Anvender barnet en **kommunikationsform** * som andre **nemt forstår**, og gør barnet det for det meste **selvstændigt**?
Barnet kan have brug for nogen hjælp til at opstille hjælpemidler. Denne hjælp kan være at placere maskinen/bogen eller 0-1 kontakten foran barnet, programmere et elektronisk apparat, eller tilføje billeder eller ord til en kommunikationsbog.
Barnet kan være kompetent til tegnsprog/Tegn til Tale, men have brug for hjælp til at kommunikere med en ukendt person.
- Kommunikerer barnet med nogen støtte om begivenheder som **har fundet sted eller skal finde sted** (ikke i nuet)?
For eksempel: Barnet bruger gestik/billeder/ talemaskine til at omtale en person, som ikke er til stede; Barnet fortæller læreren, på opfordring af forældrene, om festen i weekenden; Læreren stiller "ledende" spørgsmål til at få barnet i gang med at fortælle.
- **Forsøger** barnet igen, når det **ikke bliver forstået**?
For eksempel: Barnet gentager budskabet eller er vedholdende, for at få budskabet igennem. Barnet kan have brug for spørgsmål eller opfordringer fra modtageren.

Hvis "nej" til ÆT ELLER FLERE spørgsmål, gå videre til Niveau III →

- Er en **ukendt** person delvist afhængig af en **velkendt** persons hjælp til at forstå det, barnet mener?
- Har barnets venner/jævnaldrende brug for hjælp fra en person, der kender barnet, til at fortolke barnets kommunikation?

Hvis "ja", gå videre til Niveau III →

Niveau 3

- **Begynder barnet at anvende en kommunikationsform*** med en **vis grad af dygtighed**, som let kan forstås af andre, der kender metoden/systemet eller kan regne det ud?

Det kan være nødvendigt, at modtageren holder eller opstiller systemet. Det kan være nødvendigt at modtageren siger barnets budskab højt. *For eksempel: Et barn laver en vuggebevægelse med armene, hvilket betyder noget forskelligt, afhængigt af situationen. I børnehaven kan det betyde, at hun gerne vil lege med en dukke, men hos lægen kan det være fordi hun vil vise sin mor en kvinde, der holder en baby.*

- Har barnet en **kommunikationsform***, som andre kan forstå ud fra situationen?
Barnet kan anvende sproglyde, ord eller stemme, mimik, gestik og kropsbevægelser, herunder at pege med hænder/blikretning, og/eller manuelle tegn. *For eksempel: Barnet rækker hånden op for at få opmærksomhed. Barnet kigger på læreren og på sin kop, for at vise, at han/hun vil drikke. Barnet tager den knyttede næve op til munden for at vise at han/hun er sulten eller tørstig.*
- Giver barnet en pålidelig ja/nej respons?
- Giver barnet udtryk for **umiddelbare behov, ønsker og hvad det kan lide/ikke lide**, i forhold til ting/aktiviteter i de nærmeste omgivelser?

Barnet kan kommunikere om ting, der findes "her og nu", f.eks. at hun/han er tørstig, sulten, færdig, vil have mere, eller noget er sjovt eller frækt. *For eksempel: Barnet gør opmærksom på, at der sker noget i klasseværelset, ved at bruge stemmen og pege; men fortæller ikke om hændelsen senere uden støtte fra en anden person, der også var til stede.*

Hvis "nej" til ÉT ELLER FLERE spørgsmål, gå videre til Niveau IV →

Er en **ukendt person for det meste afhængig af en velkendt person** i tolkning af barnets kommunikation?

Hvis "ja", gå videre til Niveau IV →

Niveau 4

- **Forsøger** barnet at tage **initiativ til eller svare på** samtale med en anden person?
Dette kan være en hilsen eller samtale om ting, der sker i omgivelserne. Barnet kan bruge metoder som stemme, mimik og/eller kropsbevægelser.
- **Har barnet rettet sin opmærksomhed på den anden person** når han/hun kommunikerer?
- Giver barnet et svar, **der for det meste kan forstås**, når barnet præsenteres for **valg** mellem ting eller aktiviteter.
Barnets svar kan være et begyndende forsøg på at svare "ja" eller "nej", og gives i respons til personen, der præsenterer valget.
For eksempel: Barnet kan anvende mimik, gestik eller bevægelse, 'glade' eller 'utilfredse' lyde, eller smil i modsætning til at vende sig bort, som svar på et tilbud om noget at drikke.
- Anvender barnet kropsbevægelser, mimik og/eller gestik til at vise, at han/hun **forstår en samtale** om daglige aktiviteter, sammenhænge, familiemedlemmer og nyheder?
(Samtalen omhandler kendte daglige rutiner i kendte miljøer som hjemme eller i børnehaven).
- Viser barnet potentiale for at anvende en kommunikationsform, som kan forstås af andre, men ikke er etableret pga. manglende tilgængelighed? Eller er barnet begyndt at lære kommunikationssystemet, men lykkes det oftest for barnet sammen med velkendte personer?
(Velkendte personer er forældre og/eller fagpersoner, der introducerer systemet, som terapeuter eller lærere/pædagoger, som har kendskab til såvel barnet som kommunikationssystemet.)

Hvis "nej" til ÉT ELLER FLERE spørgsmål; gå videre til Niveau V →

- Er en ukendt person helt afhængig af en velkendt person i tolkning af barnets kommunikation?
Modtageren har brug for specifik viden om barnets kommunikation, generelle færdigheder og dagligdags aktiviteter.

Hvis "ja", gå videre til Niveau V →

Niveau 5

- Kommunikerer barnet på en ikke tilsigtet vis?
- Viser barnet tegn på glæde eller tristhed/ubehag, men er afhængig af en velkendt person, der kan tolke mere specifikke behov ud fra personens kendskab til barnet, miljøet og barnets sædvanlige rutiner?
Barnet kan reagere på det, der sker med ham/hende, som bevægelse, smerte eller sult, og nogle gange også på det, der sker i omgivelserne.
For eksempel: Barnet er rastløs og bruger sin stemme, mens det kigger rundt i rummet ved middagstid, så pædagogen ved, at barnet sandsynligvis er sulten. Sker det samme om eftermiddagen, kan pædagogen berolige barnet ved at sige, at eftermiddagsdrikken er på vej.
- Har modtageren brug for kendskab til:
  - barnets sædvanlige daglige aktiviteter, og/eller afvigelser fra disse, for at forstå barnets behov og/eller adfærd?
  - hvad barnet kan lide og ikke kan lide, for at forstå barnets reaktioner eller adfærd?
  - hvad der er sket for nylig, for at regne ud hvad barnet forsøger at kommunikere?
  - barnets fysiske tilstand og bevægelsesmønstre, for at tolke barnets reaktioner eller adfærd?

* kommunikationsform kan både være tale og en alternativ/supportiv kommunikation (ASK)